

OUR-IMA I ARHIVSKI PREPARATOR«. Beograd 1986. Prva knjiga/skripta u SR Srbiji sa sadržajem o kojemu dosta govori već i sâm naslov, moraju privući pažnju znanstvene i stručne arhivske jugoslavenske javnosti. Autori su u dvanaest većih cjelina nastojali sublimirati svoje znanje i dosadašnja dostignuća u oblasti arhivistike i prilagoditi ih uzrastu srednjoškolaca. Te cjeline govore o općim pojmovima u arhivistici, daju pregled razvoja arhivske službe u svijetu i u nas, teoriju arhivistike, teoriju arhivistike-obradu arhivske građe, upućuju na arhivske publikacije, na informativnu te na kulturno-prosvjetnu djelatnost arhiva, pišu o arhivskoj tehnici te o propisima o arhivima. Na kraju je izbor literature i izbor likovnih i drugih priloga. Autorima je bio cilj »da učenici ovladaju osnovama arhivističke teorije i principima arhivistike koji se primenjuju u praksi, i da učenike upute u praktičan rad sa arhivskom građom, bazirajući ga na primeni arhivističke teorije i prakse« — kako kažu sami pisci. U tome cilju priložen je i određeni broj pitanja za provjeravanje znanja, ali su ona takvog sadržaja da po mišljenju pisaca — »zahtevaju stvaralački odnos učenika prema materiji« za koju se sastavlja odgovor. Mišljenja smo da je udžbenik stilski i sadržajno pretežak za učenike trećeg i četvrtog razreda srednje škole, te da bi više bio primjeren studentima arhivistike na fakultetu ili — čak — kandidatima za polaganje stručnoga arhivističkog ispita. S time, zapravo, želimo istaknuti pozitivnu stranu ovoga udžbenika — da je sadržajno izrađen na visokom stručnom nivou, sa širokim poznavanjem arhivske teorije i prakse koje pokazuju oba autora. (PETAR STRČIĆ).

JANUS 1/1987. U ovom broju dr Hans Booms, predsjednik Međunarodnog arhivskog savjeta, podsjeća na proteklih 5 godina izlaženja »Janusa«, lista Sekcije profesionalnih društava arhivista, a također i na početak značajnog napredovanja u 1987. godini.

Dr Franz-Heinz Hye, Innsbruck, Austrija, predstavlja čitaocima »Arhive Innsbrucka« govoreći o njihovim vezama s javnošću. Naglašeno je da se ti arhivi ne ograničavaju samo na čuvanje građe općinskih poduzeća već i zbirki i dokumentacije historijskog značaja, zatim da se organiziraju izložbe, česte posjete drugim arhivima, konferencije, objavljuju se časopisi za prezentaciju građe, uska je suradnja arhiva i muzeja s Državnim arhivima i bibliotekama.

Dr Ulrich Ecker govori o arhivima u Fribourgu na Brigsau, FDR. Arhivi Fribourga nisu više nepoznate, tihe i malo posjećivane institucije, i to zahvaljujući velikom bogatstvu građe koju čuvaju, očuvanosti te građe koja je ostala nedirnutu i u toku rata, dugoj tradiciji arhivske službe koja se razvija s osnutkom grada (12. stoljeće), i još više zahvaljujući radikalnim potezima arhivista i ostalih na prezentaciji građe.

U drugom dijelu »Janusa« upućena je »Hitna obavijest« čitaocima pod naslovom »S.P.A. i Kongres u Parizu 1988.« u kojoj se podsjeća na to da se Sekcija profesionalnih društava odlučila u Helsinkiju 18. rujna 1986. na niz novih aktivnosti povodom 11. međunarodnog kongresa u Parizu. Ciljevi aktivnosti bit će usmjereni u dva pravca: vrednovanje Društva prema arhivističkom skupu u Parizu i vrednovanje arhivističke djelatnosti prema javnosti uopće.

U uvodu teksta »Centar za osposobljavanje arhivista u Francuskoj« Gerard Ermisse naglašava rad radne grupe Društva arhivista Francuske, osno-

vane prije nekoliko godina, na organiziranju seminara iz arhivistike za osobe koje nisu arhivisti, te izvještava o napredovanju te inicijative do stalnih seminara, a Rosine-Cleyet-Michaut u nastavku pod naslovom »Centar« ističe da se za 1987. godinu planiraju vrlo specifični seminari.

Bernard Woelderink piše o najstarijem, sada gotovo stoljetnom arhivskom društvu na svijetu. To je Društvo arhivista Nizozemske. Autor u kratkoj analizi djelatnosti Društva kaže da u drugoj polovici prošlog stoljeća počinje živ, ali i oprezan njegov razvoj, spominje neke njegove najvažnije publikacije, najznačajnija imena nizozemske arhivistike te završava sa »Sadašnjim stanjem«. Zanimljivo je da je Društvo već 1891. zanimalo pitanje što bi trebala tražiti država ili neka oblast od određene osobe da bi je imenovala arhivistom.

Dvojezični bilten »Janus« šalje kao prilog ovom broju upitnik za prijavu na Pariški kongres. (BRANKA DŽIDIĆ).

ARCHIVES. Časopis Britanskog arhivskog udruženja. Brojevi 73 — 78 (travanj 1985 — listopad 1987). Posebnu vrijednost časopisu daju prilozi iz povijesti arhivske prakse u Britaniji. Tako John Cantwell piše o imenovanju prvog zamjenika Državnog arhivara — Deputy Keeper of the Records — (Archives, br. 73, str. 22—37). Osim priloga iz povijesti arhivske prakse časopis donosi radove o suvremenoj arhivskoj problematici. Vrijedan pažnje, iako bez posebnih novosti, je rad Michaela Andersona: Čuvanje strojno čitljivih podataka za sekundarnu analizu (Archives, br. 74, str. 79—94). Autor polazi od činjenice da je osamdesetih godina proizvedena velika količina strojno čitljivih dokumenata, ali podloga na kojoj su ti dokumenti zapisani je takva da im je život, u najboljem slučaju, moguć samo nekoliko godina. Najgori su slučajevi kada ih se, zbog štednje, briše. Poseban problem je dokumentacija o izradi projekta. Ako se ona ne sačuva, teško će se moći u budućnosti riješiti što je zapisano. Moderni software je podešen za stalno ažuriranje pomoću prebrisavanja, ali time se zauvijek gubi raniji zapis. Dakle, isti kompjuterski materijal se koristi više puta, a kad je uskladišten s vremenom blijedi i propada. Napredak tehnologije u suvremenoj administraciji je sasvim isključio papir, a dopise je zamijenila elektronska razmjena poruka. Prema britanskom Zakonu o arhivu iz 1958. dokumentacija dolazi u arhiv nakon 30 godina. Međutim, vijek magnetskih zapisa je znatno kraći što znači da će oni iščeznuti znatno prije nego postanu »zreli« za arhiv. Prvotna podloga za strojno čitanje bila je papirna vrpca i bušena kartica — takva dokumentacija je trajna, ali danas toliko zastarjela da se u suvremenoj administraciji više ne primjenjuje. Magnetski zapis na vrpci ili disku traje 6 do 18 mjeseci. Njegovo slabljenje je uzrokovano samom naravi zapisa kao i vanjskim utjecajima. Svjetlosni zapisi na klasičnom filmu su, u usporedbi s magnetskim zapisom, znatno trajniji. Zapis na filmu s halogenim srebrom traje jedno stoljeće. Na njemu su podaci gusto upisani, ali je čitanje sporo i potrebna je za to posebna oprema. Drugu vrstu svjetlosnog zapisa omogućila je laserska tehnologija. Optički diskovi imaju veliki kapacitet, trajnost zapisa je između 10 i 20 godina. Međutim, uočeno je da reflektivnost diska s vremenom slabi, a drugi problem je vezan s napretkom tehnologije koja je usmjerena na pronalaženje mogućnosti brisanja zapisa s optičkog diska. Stalno usavršavanje hardwarea i softwarea predstavlja za arhiv problem jer nova tehnologija nije upotrebljiva za raniji materijal.